Anul IV. Cluj, 3 Martie n. 1906. Nr. 8.

ABONAMENTUL:
PE AN 3 COR. 20 FIL.
„ 1/2 „ 1 „ 60 „
„ 1/4 „ — 90 „
ÎN STREINĂTATE:
PE AN 6 FRANCI.
„ 1/2 „ 3 „

Numeri singuratici se vênd în Cluj cu 5 fileri, într'alte locuri cu 6 fileri.

Rĕvaşul

INSERŢIUNILE se plătesc după mărimea locului ce ocupă; fiecare cm. □ costă odată 10 fil., de 2 ori 8 fil., de 3 şi mai multe ori 6 fileri.

ADRESA: „RĔVAŞUL" CLUJ, — KOLOZSVÁR 6. JÓKAI-UTCZA 6.

Editor şi redactor resp.: PETRU P. BARIŢIU | **Apare în fiecare Sâmbătă** | Intemeietorul foii: Dr. E. DĂIANU

P. T. Domni, cari nu şi-au plătit abonamentul, sunt rugaţi să plătească îndată, negreşit în săptămâna aceasta.

Cei ce nu vor plăti, nu vor mai primi foaia şi pentru restanţă vor fi căutaţi pe altă cale.

— M. O. Domni preoţi, cari au primit Predicile de Petru Maior şi nu le-au trimis înderept, binevoiască a trimite preţu de o *coroană* şi să vestească dacă doresc să li-se trimită şi broşurile următoare?

Administraţia Rĕvaşului

„Nici un nume altul supt cer..."

— Din Conferenţele episcopului Prohászka. —

»Şi i-au dăruit lui nume, care este peste tot numele, ca întru numele lui Isus tot genunchiul să se plece, acelor cereşti şi a celor pământeşti şi a celor de desupt. Şi toată limba să mărturisească, că Domn este Isus Christos, întru mărirea lui Dumnezeu Tatăl. (c. Filipeni, 2. 9—11).

»Pentru că nici *un nume* altul supt cer nu este dat oamenilor, întru care trebue să ne mântuim«. (Filip. 4. 12.)

Dlor! D-zeu e nemărginit; omul numai cu ajutorul unor analogii se străduieşte spre El. »Oare cine m'ar învăţa, ca să-l aflu pe El şi să vin la sfârşit, că la El este adevărul şi va scoate la sfârşit judecata mea. De a stânga de va face El şi nu voi prinde, se va întoarce la dreapta şi nu voi vedea« (Iob 23, 3—8). Iată plângerea lui Iob, este însaşi plângerea omului, care strigă cu Moise: »Doamne arată-ţi faţa ta!« Aş vrea să văd faţa ta, aş vrea să Te văd faţă la faţă, dar iartă, că numai urmele tale le poate urma piciorul meu şi numai cărările, pe cari le-ai scris, le pot vedea.

In umbra acestei îngrijorări dornice, stă gloriosul Christos şi ne zice: *»Indrăzniţi! eu am învins lumea!«* Dacă căutaţi pe D-zeu şi doriţi să vedeţi faţa Lui: Priviţi la mine!

Da, suflete creştineşti, priviţi la faţa lui Christos! Priviţi la el, voi toţi ritorilor, cari aşa de des citaţi pe Socrate. Priviţi la El, voi toţi filosofilor, cari blasfemaţi, priviţi la El toţi cei ce căutaţi un ideal dumnezeesc pe sama omenimei şi cari aveţi nedumeriri faţă cu dogmele: *Ecce homo!* Iată acesta este omul! Să considerăm aceasta dorinţă a omenimii. Filosofenii, cuvinte frumoase, teorii înalte, am auzit destule, acum odată voim să vedem viaţa; vrem să vedem realitate. Să considerăm şi faptul, că omenimea este jalusă de libertatea sa şi că are anumite bănueli faţă cu propovăduitorii idealelor.

Imi cade bine, că D-voastre vreţi să încercaţi puterea reală a idealului adevărat în morală şi viaţă; că sunteţi doritori a vedea efectul practic şi a afla validitarea însaşi a idealului. Cu tot dreptul! Pentrucă multe teorii strălucesc prin cărţi, dar numai acea teorie este capabilă de viaţă, care învinge în cursul vieţii şi care a ajuns la înflorire, nu în ori ce viaţă îngustă, ci în puterea deplină a vieţii. Aci se desfac adâncurile simţămintelor, aci se deschid orizonturile sublime ale puterii sufleteşti şi ale muncei. Fie dară aşa cum pretinde omenimea desamăgită şi ostenită la începutul veacului al XX.-lea. Fie dar *viaţa* floarea adevărului şi unde vom găsi o viaţă mai frumoasă, mai sublimă, mai bogată, mai harmonică, acolo ne vom alătura. *Aceluia* îi vom dă cununa de lauri, numele *lui* îl vom pune în fruntea noastră, viaţa *lui* vom căuta să o urmăm în viaţa noastră, întru el şi prin el, vom căuta să ne potolim dorinţele, îndoielile şi nedumeririle noastre.

Cel mai *sublim fapt d-zeesc în lume este Domnul nostru Isus Christos,* care în sine însuşi,

† Aurel P. Bota
fost profesor la institutul pedagogic în Blaj.

FOIŢA RĔVAŞULUI

De demult...*)

Tot mai rar s'aud în noapte clopotele dela strungă,
Patru inşi la popa 'n casă ţin azi sfat de vreme lungă.
Intr'un sfeşnic ard pe masă două luminări de ceară.
Plin de grije peană nouă, moaie popa 'n călimară:

Patru juzi din patru sate, dela Muraş mai la vale,
Cu supunere se 'nchină astăzi Inălţimii tale,
Luminate Impărate! — Scriem carte cu 'ntristare,
Ne-au luat păşunea domnii, fără lege şi 'ntrebare...

Lemne aveam şi 'n miezuine le-au fost pus de mult bătrânii
De pe când în ţara asta numai noi eram stăpânii...
Numai sunt acum pe câmpuri, toate le-a sfârmat duşmanul
Şi pe Ionuţ al Floarii ni-l'au prăpădit sărmanul.

Ne mor vitele 'n ogradă, şi ni-e jale mare foarte
Şi, 'nălţate împărate, noi n'am vrea să facem moarte!
Dar ne vrem moşia noastră, vrem şi pentru mort dreptate!
Ale Inălţimii tale slugi supuse şi plecate

Am trimis această carte şi precum ca să se ştie
Scris-am eu popa Istrate, în ziua de Sfânt-Ilie.
Iar noi patru juzi cu toţii nu ştim slova şi scrisoarea
Punem degetul pe cruce şi întărim şi noi plânsoarea«.

La fereastră-s zori de ziuă şi pătrund încet în casă,
Juzii treji de gânduri grele, stau cu coatele pe masă.

O nădejde luminează feţele nemângâiate
A 'ntărit scrisoarea popa; la tot colţul o pecete.

Moş Istrate se ridică şi cu mâna tremurată
Pune cartea în năframă, de trei ori împăturată...
Inţolit de drum jitarul, Radu Roată se iveşte
Vechiu căprar din cătănie ştie carte pe nemţeşte.

El aşază 'n sin scrisoarea şi sărută mâna popii
Juzi-i string odată mâna, le mijesc în gene stropii,
Stau cu popa'n pragul porţii, ochii lor spre drum se 'ndreaptă
Când cu traista subsoară şi tolagu 'n mâna dreaptă,

In sclipirea dimineţii, care rumeneşte satul,
Radu Roată pleacă 'n lume cu scrisoarea la împăratul.

Octavian Goga.

*) Cu învoirea celor ce se cade reproducem din rul din urmă al escelentului *»Luceafăr«* aceasta icoană e demult... în care pare că vedem şi umbra lui *Ursu Broină,* cunoscut cetitorilor nostri. *Rĕvaşul.*

Neamul românesc în Basarabia.

— Pegini de Iorga. —

Când ieşi din Bender, trebue să sui dealul pe o şosea, care începe ca să se mântuie îndată şi este numai pentru acest urcuş, raritate între marile albii de praf. Incetul cu încetul se desfăşoară în urmă oraşul, şi tocmai în margine, acolo de unde pleacă Nistrul, care pătează ici şi colo zarea în plăci argintii, acolo e rotunjirea uriaşă a cetăţii, pe care un smoc de raze o fulgeră, poleind-o că platoşa unui viteaz. De pe culme se vede încă mai bine, împreună cu viile verzi în care lucrează sătenii, — rămăşiţă a datinii turceşti de cultură a viei, pentru struguri, şi nu pentru vin —, împreună cu lanurile de catifea, cu arăturile viorii în lumina dimineţii şi multele drumuleţe galbene, ce fug în toate părţile ca şuviţele unei ape revărsate. Departe de, tot, se simte o scufundare a pământului, şi birjarul zice:

— Nestrul!

— Nistrul, nu Nestrul.

— Ruşii zic Nistru, Dnistru, noi ştim de Nestru.

Ca ostroave de flori albe în verde, cad sate în fund de văi. Omul mieu le înseamnă şi pe dânsele unul câte unul, cu varga biciului.

— Chişcărenii, turnurile de la mănăstirea Chiţcanilor, Hagiuma, Sfârlădanii, Lipcanii.

— Moldoveni?

— Da, Moldoveni şi Ruşi. Dar mai mult Moldoveni.

— Şi se amestecă în căsătorie cu Ruşii?

— Cum să nu!

— Şi copii ce sunt?

— Dacă tata e Rus, Ruşi. Dacă tata e Moldovean, ei ştiu şi ruseşte şi româneşte.

— Dar ce se ţin că sunt, atuncea?

— Moldoveni!

— Şi aveţi voi datinele voastre?

— Toate.

— Cum jucaţi? Ştiţi hora?

— Noi jucăm hora. O joacă şi Ruşii, cari mai au însă şi jocurile lor.

— Şi ce cântaţi?

— Cântecele sunt ruseşti. Dar avem şi de-ale noastre. Ruseşti sunt mai mult ale Muscalilor.

»Muscalii« sunt ostaşi ruşi. Şi aud acum că lor, Moldovenilor, când sânt »Muscali«, nu li se îngăduie a vorbi altă limbă decât ruseşte; şi, la început, când bieţii oameni nu ştiu li vine

©BCU Cluj

n sublimul adevărului său, în frumseţa sa d-zeiască, îşi poartă criteriul autenticităţii sale. Cine l'a văzut odată, nu-l mai uită nici când — zice Chamberlain. O privire în faţa lui Christos, o privire însă, care să pătrundă în lumea sufletului său, în raiul inimei sale, resfiră toate îndoielile noastre, potoleşte toate nedumeririle noastre şi cu mare bucurie, cu adevărat omaj de bună voie strigăm: *Iată ce lipseşte sufletelor!* El este *adevărul, calea şi viaţa.*

»Intru început era *Cuvântul*, adecă D-zeu. care din veci a văzut lumea, ca un artist, care concipiază şi creiază, în oglinda ideilor sale şi după aceste prototipuri a alcătuit lumea, ce esistă. D-zeu a creat lumea şi toate au fost bune câte a făcut. Lumea omului însă s'a stricat; păcatul şi moartea s'au înstăpânit asupra ei; de aceea D-zeu a voit să reformeze lumea morală şi iarăş s'a îndreptat către *Cuvântul* său şi a înoit-o prin El. Intru crearea de nou a lumii morale de pe pământ a premers iară ideia conducătoare, idealul strălucitor; acesta a fost *Cuvântul întrupat.* D-zeu Omul s'a pus în fruntea omenimii; D-zeu în fire omenească, cu suflet omenesc, cu inimă omenească şi numele lui era Isus. (va urma.) Trad. **Dr. E. Dăianu.**

Crestături.

— **Tot maghiarizarea** le stă înaintea compatrioţilor nostri. Chiar şi »*Közmüvelödés*« din Alba-Iulia, care o ştim foaie creştinească, înspirată de preoţi catolici, aspiră să maghiarizeze pe Români prin câte o *bancă,* ce ar înfiinţa-o ici-colea — »prin toate ţinuturile locuite de naţionalităţi.« Nu-i vorbă banul e bine primit, *non olet,* ori de unde se capătă, dar a crede că prin aceasta să desbraci pe cineva de naţionalitatea sa, să-l scoţi din firea sa de D-zeu lăsată, asta nu-i gândire creştinească, ba nici nu-i cu minte.

— **Situaţia politică** s'a schimbat aşa de radical prin disolvarea camerelor, săvârşită în 19 Febr. încât consideraţiunile politice pretind să fie mai pe sus de toate celelalte. Eată ce ne sileşte să mai aruncăm şi noi ochii pe acest teren, care altfel nu e al nostru. — In ce priveşte politica generală starea de acum e drept o stare de transiţie, care va ţinea mai mult s'au mai puţin, până se va găsi noua formulă statornică a vieţii publice. In cât vom fi luaţi şi noi în samă la noua alcătuire a lucrurilor atârnă dela cei doi factori cârmuitori: dela coroană şi dela conducători nostri. In privinţa factorului al doilea terminul e puţin precizat, în tot cazul mai puţin ca cel dintâiu. — Precizarea, în ori ce chip se impune. Se cerea nu de mult dela presă să lase conducerea politică în mânile »părinţilor patriei«. A cam şi lăsat'o, dar ori cum ar fi purtat'o venerabilii părinţi, în 19 Febr. ori cât de greu li-ar fi căzut, au scăpat'o din mână. Dacă Uugurii au ajuns atunci într'o situaţie abnormală, nu mai puţin încurcată e situaţia în care a ajuns poporul românesc. Şi presa, înţelegem ziarele chemate, tac asupra acestui punct, ca şi când acum ar asculta chemarea neoportună a confratelui dela *Orizontul.* Acum e momentul ca presa să grăiască, cu minte. Când norocu'şi schimbă pasul, n'aduc ani ce aduce ceasul.

Mărturisiri preţioase face în legătu ă *Tribuna* fruntaşa activiştilor nostri, asupra *activităţii* de un an. E primul cuvânt la situaţia noastră. *Tribuna,* pornind dela diviziunea între activişti şi pasivişti, zice »Români buni sunt, şi unii şi alţii«. Totuşi mai jos vorbeşte de »două tabere«. Noi credem că tabera, poporul românesc e una; numai »unii«, conducătorii, sunt divizaţi în păreri, adecă unii au forţat o situaţie, pe care alţii, foarte puţini, dar mai prevăzători, n'au voit să o admită. Ei, ce au profitat neamului, cei ce cu asalt au luat situaţia în stăpânire? Asta hotăreşte. »Trib.« respunde: »Au mare merit aceşti deputaţi la redeşteptarea poporului românesc prin arangearea adunărilor poporale, în cari au dus lumini şi însufleţire«. — E impropriu; poporul nostru a fost şi este bun; meritul e al lui. Trecem la terenul propriu al activităţii. Aci se încep mărturisirile preţioase:

»N'au fost însă atât de norocoşi în esploatarea situaţiei în parlament. (Hic Rhodus!)

»*Ochiul politic* a *trebuit* să vadă, că unde este locul nostru în aceasta situaţie (ciocnirea între parlamentul ung. şi Coroană) şi că ni-s'a deschis calea (!) a ne ficsa hotărât poziţia noastră politică în faţa Coroanei şi a lumii«. —

Ar fi trebuit să vadă... da! Asta era tot facit-ul activităţii. Dar să vedem mai departe.

«Primul prilej la aceasta l'a oferit adresa către Tron. In adresele către Tron partidele îşi desfăşură *credeul* lor politic. Acel credeu trebue să fie clar şi hotărât, şi să cuprindă fondul politic pe care se bazează un partid.

»Sufrajul universal sigur nu este ţintă, ci un mijloc pentru realizarea aspiraţiunilor. In adresă deputaţii au făcut din mijloc ţintă... Bine. Şi n'avem nimic în contra, că sufrajul universal s'a pus drept centrul adresei. Forma deplasată însă (forma, numai forma?) cred eu, *n'a stat la nivelul fondului politic* a unei adrese şi i-a *redus* efectul la care avea dreptul să conteze şi în sus şi în jos.

Aci ar fi trebuit să fie mai preciz autorul. Numai vorba limpede e de folos.

»Au urmat apoi *dezbaterile adresei la acelaş nivel* (!) şi *inter utriusque putans,* cum ar zice... şi cu turcul şi cu neamţul. *Cea mai nenorocită politică* între împrejurări normale, în timpul frângerii pânilor chiar **catastrofală!**«

Acum urmează o desvălire: »A *latere* cu coaliţia au discutat, dar au omis a se pune în legătură şi cu cercurile Coroanei şi astfel au pierdut ocazia de a veni în contact direct cu Tronul.«

Autorul zice, că cel puţin evenimentul din 23 Sept. — refuzarea celor 5 şefi ai coaliţiei, cari au fost chemaţi la palat şi trataţi, cum se ştie — ar fi trebuit *să determine* pe deputaţi a lua o poziţie hotărită, ar fi trebuit să determine chiar »şi pe *cei îndoelnici, pe cei ce se inspiră din impresiile valurilor zilnice*! (Şi de aceşti părinţi a avut poporul românesc?)

Ocaziune la aceasta manifestare hotărită — zice autorul — ar fi fost de doue ori, în 19 Dec. şi în 19 Febr.

In 19 Dec. coaliţia a protestat contra prorogării necontenite a dietei; în 19 Febr. s'a propus retrimiterea înaltelor autografe regeşti nedesfăcute. In amândouă cazurile deputaţii români — constată »Tribuna« — au tăcut, pe scaune, ori în coridor, nu importă, — destul, că la provocarea preşedintelui: »Doreşte cineva să ia cuvântul la aceasta«? — »n'a urmat respuns, nici din picioare, nici de pe scaune şi aşa prezidiul a fost în poziţia de a enunţa acea ofenză... ca concluz unanim al camerei, va să zică şi a Românilor.«

»Şi iată-ne la acest *fatal final* al activităţii lor parlamentare de un an« — esclamă »Tribuna«.

Dar învăţătura? De asta vor fi toţi cetitorii curioşi. Care este concluzia, învăţătura acestor blânde şi cumpătate constatări?

Eată-o: »Şi învăţătura e să se *pornească o acţiune pentru atragerea confraţilor pasivişti* în viitoarea luptă electorală şi să se stabilească un program pe bazele tradiţionale şi un fond real, de care să fie *legaţi* viitorii deputaţi *români.*« Atât.

Ce va mai important încă ni-se pare faptul, ce se anunţă din Lipsca. Acolo ar fi apărut o carte nemţească scrisă de d-l *Aurel C. Popovici,* cunoscutul român luminat, care nu se inspiră din »impresiile valurilor zilnice» şi care dă un studiu aprofundat al crizei din Austro-Ungaria şi face propuneri concrete, întemeiate, pentru rezolvarea acestei crize politice a tuturor ţărilor şi popoarelor din Monarchie. Cartea, se telegrafează, că face senzaţie şi o credem.

— »**Transacito nationis valachalis cum natione hungarica**« se numeşte un document ce se află în archiva comitatului Albei de jos (Cist. fasc. III. nr. 21.) şi este amintit în *Közérdek* din Aiud, (nr. 13—906) de către părintele Bakk Endre, parochul rom. cat. din Ocna-Sibiului. E vorba altfel de un contract unguresc încheiat între locuitorii acelui opid la 1711, cu privire la inrisdicţiunea primariului, ca »jude regesc«, numit »geréb« (graef.) cărui se cerea să se supună şi Românii, ignoraţi în transacţiunea de mai nainte, din 1567, pentru care cauză Românii recurgeau la spanul cameral. Eată dar că la 1711 recunoşteau şi Ungurii naţiunea valachă«, alăturea de cea maghiară, lucru firesc altfel, pe care înse în anii din urmă politiciani, ca Bánffy şi reposatul Bartha, îl tăgăduiau straşnic.

Grecii şi Românii.

Raportul acestor doue neamuri, cari singure din Răsărit nu se ţin de rasa slavică, este tot încordată. Ministrul Greciei a cerut în Viena spriginul contelui Goluchowski, min. de esterne al Monarchiei noastre, să mijlocească o pace cu guvernul din Bucureşti. S'au şi făcut paşi într'acest scop, şi se vede că guvernul român nu e străin de pace, numai cât în România s'au descoperit nouă blăstămăţii de ale Grecilor, şi în curând ar fi să fie espulzaţi un şir nou de greci. Eată câte-va amenunte noue în afacere:

— **Alţi Greci compromişi** s'au aflat la Bucureşti. S'a găsit că este acolo o altă societate grecească *Armonia* al cărei scop asemenea era de a strânge bani pentru bandele din Macedonia. O a treia societate se numeşte: *Casa apărării naţionale*, şi avea singurul scop de a aduna bani pentru bande. Aceasta societate cu reşedinţa în Athena avea filiale nu numai în Bucureşti, ci şi în *Braila* şi *Galaţi;* mulţi greci din aceste oraşe au fost cercetaţi de poliţie şi s'au aflat în legături compromiţătoare. Insuşi consulul grecesc din Braila scuteşte aceste societăţi cu scopuri păcătoase împotriva Românilor. —

— **Ministrul Austro-Ungariei** din Bucureşti, contele Palavicini a intervenit la guvernul român pentru o împăcare cu Grecia. In urma acestor paşi adunarea ce era să se ţină Duminecă în Bucureşti, împotriva Grecilor, nu s'a mai ţinut. —

— **In Bărlad** s'a ţinut întrunirea plănuită. Conferenţiarul, domnul *Stroe Beloescu,* în aplausele publicului, prin cuvinte pline de căldură înfierează pe acei greci, cari îmbogăţindu-se în ţară au susţinut prin bani şi alte mijloace bandele greceşti ce tind la stârpirea şi omorîrea fraţilor noştri români din Macedonia. Arată că România este şi a fost în totd'auna o ţară, care a primit cu braţele deschise pe toţi, lăsându-i să-şi facă comerţul lor, să-şi cultive limba, şcoala şi bisericile lor. Libertatea conştiinţei în ţara românească, zice conferenţiarul, este garantată.

Aprobă demersurile luate de guvern contra grecilor. Adunarea de azi, zice conferenţiarul, fără excepţie de partid, trebue să aprobe *hotărârea guvernului,* care nu-şi face decât datoria.

Intrunirea s'a sfârşit în linişte.

— **Foile din toată lumea** scriu despre treaba dintre Greci şi Români. Chiar gazetele greceşti s'au cumpetat şi atacă acum pe ministri greceşti. O foaie italiană din Milano »*Corriere dela Sera*« publică o lungă scrioare din Braila lăudând guvernul român. »Aci, la Brăila, spune foaia italiană în şcolile greceşti nu se predă tinerilor greci născuţi în România, nici câte *o oră pe săptămână* pentru limba română, şi tinerimea era hrănită cu *ură contra poporului,* care le dă ospitalitate, de profesori veniţi din Grecia, plătiţi de faimoasa societate ateniană *Etnichi Eteria,* trist cunoscută prin bandele ce organizează în Macedonia«.

După ce vorbeşte de cunoscutele expulzări corespondentul sfârşeşte:

---

aşa de greu să se uite la rudele lor, la prietenii şi vecinii lor din oaste, cu cari nu pot schimba o vorbă. Pe urmă, se deprind.

— Dar când mântuie oastea?

— Atunci parcă nici n'au mai fost pe acolo; tot Moldoveni rămân.

Băiatul n'a fost la oaste, şi e cu desăvârşire analfabet.

Acum e vorba de războiu. Omul nu se plânge şi nici nu se arată că s'ar plânge alţii. I-se pare firesc ca noaptea, ca frigul, ca moartea.

— Merg mulţi la războiu?

— Merg.

— Şi nu se tem?

Băiatul stă de se uită lung la mine, ca la un om ciudat, care nu ştie ce spune, apoi, scurt:

— Nici ca cum!

— Şi ce spun cei ce se întorc acasă?

— Ce să spuie? Doar nu e mai mult de cât că stau unul către altul. Şi vuieşte tare. Şi numai uită că a picat jos.

— Răi Iapanţii (Iaponesii)... Straşnici oameni!

— Nu-s răi; tocmai ca noi. Dar — *iuţi!*

In faţă, se vede acum un deal pe care sunt ţintuite căsuţe. Ele nu par albe, cum nici în alte părţi basarabene. Coperişurile numai, de stuf vechiu, păreţii de ciamur pământiu împrejurimile coperite tot cu lut le fac să se piardă cu totul în coloarea gălbuie a încunjurimii E, dacă vreau să vorbesc pentru oamenii învăţaţi o adaptare la mediu, aceiaşi care face şopârla verde ca iarba, care îmbracă pe ţeran în haine brune-surii, ca lanurile.

— Icacă şi Căuşenii.

— E mare?

— Nu. Ce are a face? E aşa un sat numai.

— Insă, ca foarte multe sate basarabene, el trece, nu ca *selo* sau *miasto* (loc), ci ca *gorod,* târg.

— Cică a fost de de mult Tatarii.

Şi-i spun flăcăului cum stătea Hanul sus pe culme, în case de cărămidă cu stâlpi şi cămări multe şi sorbia căldura bună a soarelui în aceste locuri frumoase din preajma cetăţii puternice, şi câte altele din această viaţă păgână de odinioară.

El n'a auzit nici-odată despre aceste lucruri, vechi numai de 150 de ani, şi zâmăeşte gândindu-se că au putut fi şi astfel de oameni pe aici.

Trecem pe lângă linia ferată, unde birjarul vorbeşte rusesţe cu un acar, apoi pe lângă o mare movilă rotundă, care trebuie să cuprindă ceva în măruntaiele ei, şi intrăm în târg.

(Va urma.)

©BCU Cluj

»Guvernul român s'a mărginit, pentru moment, de a îndepărta din ţară pe aceşti indivizi şi cred că nimeni nu-'i poate reproşa ceva. Singurul lucru de dorit, pentru greci, ar fi să facă, pentru că Europa, care a făcut din ei azi nişte copii răsfăţaţi, şi-ar putea aminti de vechiul proverb: *Greca fides, nulla fides*«.

Ziarul rusesc *Petersburgskia Viedomosti* zice că Grecii să se potolească şi să se împace cu Românii cari nu turbură pe nimeni, numai să-i lase pe ei în pace.

RĚVAŞUL CLUJULUI

— **Petrecerea tinerimii.** (Cele ce se scriu mai la vale sunt *Impresii dela petrecerea studenţilor români*, Cluj, 17 Faur trecut.)

Revărsarea de ziuă aduse pentru mine pocăinţă umilită: după aceasta noapte plină de farmec, plină de graţii şi de veselie, începusem a crede şi eu în sublima gingăşie a dansului. E cu neputinţă să mai fi rămas filozof oarecine, dacă avuse parte să se desfăteze în mlădierea cu freamăt şi cu zimbet, a mândrelor părechi de jucători feminini. Şi după atât, oare mai are rost a continua cronica?

Mai are, mai are. Entuziazmul şi bucuria sunt »făpturi« guralive. Un suflet vrăjit tremură necontenit, e comunicativ, destăinuieşte toată comoara simţirei sale. Are să îndruge multe, are să se avânte în toată clipita. Va începe cu a sălta de bucurie, că oaspeţii în acest rând au fost mai dornici de a se veseli, decât de a-şi »licita importanţa« şi începură să se adune de vreme, cete-cete. La noue oare deja, arangierii prindeau a fi cuprinşi de grijă şi a se uita cu jale la tăria păreţilor, de ce nu-i pot împinge mai înafară. Casierul zimbea cu siguranţă şi ochii de pază ai comitetului pluteau neastâmpăraţi peste strălucitoarea salbă de duduci, ne mai ştiind unde să stea în loc. O gură de rai modern! Câtă mândreţă stăpână şi câtă văpaie senină în ochii semeţi ai celor deprinse să ne robească veşnic! Sala, tăcută adintea, părea vrăjită ca prin minune, într'o sferă plină de raze — ale plăcerii, ale frumseţii şi ale nădejdilor — şi plină de floricele cu glasuri argintii: flori de primăvară, de vară şi de toamnă, flori exotice şi flori de pe plaiurile noastre... Da, flori ce cresc pe plaiurile pe noastre... O cât mi-aţi fost de dragi voi, cele de a noastre câmpuri, în simplicitatea voastră cuminte, care nu v'a lăsat ajunse şi voi în seră, în oraş (toate oraşele sunt ca nişte sere), nu v'a povăţuit să aruncaţi petalele, ce le purtaţi în ţara voastră, pe plaiuri atâta de drăgălaş de cum sunt fără zorzoane sufleteşti şi nu aţi încercat a vă îngâna cu mofturile florilor exotice...

Aşa a fost tabloul, o capo d'operă, la început. Cine doreşte să mai ştie ce a urmat şi cum s'a sfârşit, îl vedem cu drag la proxima astfel de ocazie. Il rugăm însă foarte frumos, ca să facă ceva şi să uite acasă graiul unguresc.

S. C. D.

RĚVAŞE DELA ORAŞE.

Adunarea şi petrecerea reuniunei femeilor.

Deva, 20 Februarie n. 1906. Ziua de 14 Faur a. c. a fost o zi de triumf pentru »Reuniunea femeilor române din comitatul Hunedoarei«, una din cele mai zeloase şi norocoase reuniuni de acest fel. In aceasta zi reuniunea şi-a ţinut adunarea generală a 15-a, tocmai în al 20-lea an al vieţii sale. Şi după cum s'a simţit şi resimţit în discursul de deschidere al Doamnei prezidente *Elena Hoszu-Longin n. Pop*, aceasta distinsă femeie cu vederi largi şi cu mare inimă românească, reuniunea cu tot dreptul, a serbat cu multă mângâiere şi mulţămire acest aniversar.

»Când în anul al 20-lea al esistenţei reuniunei noastre, am onoare a deschide a 15-a adun. generală — zicea preastimata Doamnă prezidentă — o fac aceasta cu deosebită bucurie, putând constata, că aceste doue decenii ne-au apropiat de *idealul* ficsat atunci, când am arborat modestul nostru stindard, care reclamă: *Cinste şi onoare cuvenită muncei ţerancei române*«.

Cu drept cuvînt a înşirat Dna prezidentă toate momentele acele culturale, cari vădesc aceeaşi nizuinţă naţională, cum sunt: *Albumul reuniunei agricole* din Sibiiu, edat sub îngrijirea d-lui Comşa, albumul drăguţ al dşoarei Minerva Cosma, înfăţoşarea frumoasă în costum românesc a »Luceafărului«, pictarea cu motive naţionale a catedralei din Sibiu, opera d-lui Octavian Smigelschi.

Ele toate arată, că astăzi nu numai este cinstită munca ţerancei române, ci este admirată, şi ornamentica română, aceasta poezie a liniilor şi colorilor, a devenit isvor de inspiraţie pentru toţi cei ce iubesc şi cultivă arta naţională, întocmai cum poesia poporală a fost un isvor de inspiraţie pentru aleşii muzelor.

Aceasta comoară a noastră înse nu e numai de admirat, nu e numai pentru a ne hrăni sufletul prin desfătările ce ni-le îmbie, ci e şi de esploatat ca un articol de industrie naţională. — Eată al doilea pas ce urmează de sine, după ce am descoperit aceasta frumseţă nebăgată în seamă! — şi reuniunea femeilor din Hunedoara, care şi-a văzut nizuinţele sale de acum 20 ani aprobate de întreg neamul, are cinstea de a face în acest scop prima încercare, ce va isbuti negreşit. Ea a hotărît să deschidă un atelier pentru industria de casă. Are 14 mii coroane şi va mai strînge.

Sub impresiunea acestor idei şi fapte adunarea a decurs frumos, într'o perfectă armonie. In fine s'a ales comitet nou, pe 3 ani, pe cum urmează:

Prezidentă: Elena Pop Hossu-Longin; vice-prezidentă: Victoria Erdélyi n. Bardossy (Orăştie); cassieră Susana Csatt n. Aldea; control. Vilma Schuster n. Moldovan; secret. Dionisie Ardelean şi Dr. Virgil Olariu. In comitet s'au ales 26 dame din toate localităţile de seamă ale acestui istoric comitat românesc, şi 6 bărbaţi de încredere, între cari fraţii Hossu-Longin, Dr. Iustin Pop, protopop Romanul şi Alex. Moldovan sen. şi jun. Sara a fost o petrecere veselă şi românească în care costumul naţional a fost binişor reprezentat.

Corbul.

DE PESTE SĚPTĚMÂNĂ

— **Portretul lui Petru Maior** e pe cale a se desvăli poporului şi mai ales clerului, care doreşte să-l vadă. Am umblat să-l căştigăm noi, pentru a-l reproduce, dar ne-a prevenit *Luceafărul*, care l'a cerut dela Dşoara. *Adelina Oltean Maior*, din Sibiiu, în al cărei posesiune se află, spre al reproduce în mărime naturală şi în colori. — Foarte bine.

— † **Teodor Kováry**. Capitulul diecesei române gr.-cat. din Oradea este în doliu. Venerabilul preposit Teodor Kováry a încetat din viaţă la vârsta de 87 ani şi Sâmbata trecută a fost înmormântat cu mare pompă de jale, celebrând însuşi P. S. Sa Episcopul Radu. Reposatul a fost un om vrednic în întreaga viaţa sa; pe cât i-a fost numele de unguresc, pe atât i-a fost inima de românească şi sufletul de creştinesc. »Gazeta Transilvaniei«, al cărei abonat statornic a fost în cursul neîntrerupt a lor 63, ani i-a făcut o frumoasă şi vrednicită laudă în numărul său dela 28 Febr. n. In veci pomenirea lui.

— † **Dr. Eugen Pătăceanu,** tinerul şi zelosul advocat, luminatul şi cinstitul Român din Turda, după cum cu durere aflăm, a încetat din viaţă Marţi în 27 Faur după un scurt, dar greu morb. Inmormântarea i-se face astăzi Joi, 1 Martie. Părtaşi sinceri la aceasta pierdere naţională, esprimăm condolenţele noastre îndureratei familii.

— **Un student univerzitar** din Bucureşti, dl *Panaitescu*, elev al d-lui Iorga, a petrecut câteva zile în Cluj, ocupat în archivul bibliotecii de la univerzitatea din Cluj, unde sub conducerea d-lui Dr. Veress, simpaticul director al Archivei, a studiat documentele şi scrisorile româneşti mai noue, ce s'au găsit aci. Sunt între ele unele scrisori familiare ale familiei Székelyi Ádám înrudit cu o familie boerească din Ţară şi unele documente date de Şerban vodă şi boeri de ai lui, chiar şi de *Theodosie* metropolitul, cel ce era din Veştemul nostru de neam. Pe două dintr'acestea, copii, este clausula marelui nostru Inocenţiu Klain, care zice:

Cum că aceasta carte din cuvânt în cuvânt este asemenea cu orginalul adică cu cea veche nimică fiind adaus nici lăsat cu dreapta mea credinţă adeveresc şi mărturisesc. Sibiu April 6 zile 1741.

Şi iscăleşte frumos, tot cu cirilice:

Vlădica Inokentie lib. baro ot Sad Episcopul Făgăraşului şi sfetnic înălţatei puternicii crăeşti.

Astfel de lucruri trebue să vină studenţi de la Bucureşti să le studieze, când noi avem aici peste 250 univerzitari şi un profesor.

— **Hymen.** Ni-se vesteşte cununia d-lui Emil Gârlean, fiul d-lui locot. col. Emanoil Gârlean cu Domnişoara Marilena, fica Dnei şi D-lui Teodor Voinescu, din Bărlad. D-l Emil Gârleanu, este simpaticul Emilgar, care adeseori îşi vedeşte sufletul senin, românesc, pe paginile *Făt-Frumosului* din Bărlad, pe care l'am îndrăgit, şi căruia ne asociem în cele mai sincere urări faţă cu redactorul seu din acest fericit prilej.

— Ni-s'au mai trimis următoarele anunţuri:

— *Lidie Şerban şi Costică M. Gheorghiu* — cununaţi. Deva — Craiova.

Nelli Deac şi *Niţă Vancea* — logodiţi. Blaj, 25 Februar 1906.

— **Să ne cinstim numele satelor.** Cetim într'o foaie românească, menită a fi foaia poporului, o notiţă, în care se spune, că în hotarul comunei *«Nagybárod»* s'ar fi deschis baie de cărbuni, cari se transpoartă la *Rév*. Cei ce ştiu nţică geografie ar trebui să ştie, că acestea două comune sunt aproape curat româneşti, şi-s destul de mari şi însemnate ca să fie cunoscute de noi pe numele lor românesc: *Borodul-mare şi Vadul*. In Borod s'a sfinţit nu de mult biserica cea nouă foarte frumoasă. Sfinţirea a săvârşit-o însuşi Archierul, P. S. Sa *Dr. Demetriu Radu*, lucru care a fost descris prin jurnale şi a fost scos la iveală şi zelul preotului român Emil Perényi. In apropiere este *Vadul*, comună mare, cu staţiune însemnată. D-l Dr. Alexics György din Budapesta, din numele Vadului, găsit într'un document a scos, că Românii ar fi fost folosind cuvinte ungureşti, ca *vád*, în loc de pâră, acusă. Unde era vorbă, că a dus pe cineva în Vad la birăul, a tălmăcit, că l'a dat în pâră. Acum vine altcineva şi într'o foaie românească îl scrie *Rév*. Să se ştie, că aseasta fruntaşă comună de pe Criş, tocmai la poalele Dealului ce se zice al Craiului, la graniţa veche dintre Ardeal şi Crişana, e aproape românească şi e reşedinţa protopopului gr.-cat., în care tocmai în 18 Febr. a fost introdus tinerul protopop nou, *Dr. Paul Lauran*, în locul fostului protopop Sipos. Sperăm, că noul protopop va face să strălucească acest nume, ca să-l ştie toţi Românii cel puţin cei ce scriu pentru cei mulţi.

† **Ioan Popp de Szatmar.** protopul districtului B-Sebes, şi paroch în Bocsig, după scurte, dar grele suferinţe, provezut cu sf. taine ale moribunzilor a reposat la 17 Febr. a. c.; în etate de 69 ani, la 43 ani ai preoţiei şi ai fericitei sale căsătorii, lăsând în jale adâncă pe soţia sa, pe cinci fice şi pe un fiu al său. Fie iertatul a fost un preot adevărat şi un bun părinte al poporului.

— **Necrolog** *Anuţa Recea* a încetat din viaţă în 24 Febr. a. c. la 5 oare a. m. în anul al 23-lea al etăţii. Rămăşiţele pământeşti s'au depus spre vecinică odihnă în cimiteriul gr.-cat. din Şeulina-de-Câmpie, Luni în 26/13 Februarie la 3 oare d. a.

CĂRŢI NOUE ŞI REVISTE

Predicile lui Petru Maior află în *Sămănătorul* binevoitoarea întimpinare a d-lui N. *Iorga*, care nu scapă din vedere nici acest fel de lucrări. Zice adecă:

Foarte bună şi folositoare faptă a făcut păr. protopop Elie Dăianu dând o nouă ediţie, cu litere latine, a cinstitelor şi cuminţilor predici ale vechiului scriitor Petru Maior. Pe contrapagina coperţii se arată, de editor, că această ediţie s'a făcut după cea din 1811, »neschimbând nici-un cuvânt« şi se afirmă sănătoasă credinţa că a venit în sfârşit vremea »să revenim la limba dulce românească a Sfintelor Scripturi vechi«, prea mult timp despreţuită pentru marfa ieftenă a latinismelor şi franţuzismelor de paradă. N'ar trebui se fie un preot din România sau din Românime care să nu-şi aibă ca bun sfat la predică »Predicile şi învăţăturile la toate Duminecile şi sărbătorile anului« de Petru Maior, retipărite la Cluj în tipografia »Carmen«. Ele se pot cere şi prin »Minerva«. Preţul întâii broşuri, de 122 de pagini, e o coroarnă, ceva mai mult decât un leu.

Tipografia lucrează la urmarea operei. După ce se va isprăvi aceasta, ar fi şi un act de dreptate şi o a doua faptă de mare folos bisericesc şi literar dacă s'ar tipări din nou şi dulcile predici ale celuilalt luceafăr printre cărturarii ardeleni din veacul al XVIII-lea, Samuil Clain.

Sfatul e primit: gândul ni-s'a întâlnit. Aşteptăm acum să vedem ce zic preoţii din România, că s'a trimis tuturor celor 7 reviste bisericeşti. Una, *Amvonul* a retrimis cartea; e un *respuns*, dar nu o apreciere cum aşteptăm.

Uşor îşi poate închipui ori cine,

că un medicament, care la organizmului puteri noue, face posibil acestuia să oprească boale ameninţătoare, Aceasta se poate ajunge prin *Emulziunea lui Scott*, care este un preparat plăcut la gust şi uşor de mistuit, din cea mai fină unsoare medicinală de ficat de peşte amestecată cu hipofosfiţi de var şi natriu,

Unsoarea de peşte medicinală ajută formaţiunea de carne robustă, iar hipofosfiţii întăresc nervii şi măresc putnrea de viaţă,

Se capătă în toate farmaciile.

Cu provocare la această foaie, trimiţând înainte 75 fil. în marce postale, serveşte cu sticlă de model

Dr. Budai Emil
»Városi gyógyszertára«
BUDAPEST, IV., Váczi-utcza 34/50?
Preţul sticlei orginale Cor. 2·50.

©BCU Cluj

CONVOCARE

„ECONOMUL“ institut de credit şi economii, societate pe acţiuni în **Cluj**

îşi va ţinea

Adunarea generală ordinară a XX-a

în **24 Martie st. n.** a. c., **la 10 oare a. m.,** în localitatea institutului (Strada Wesselényi Miklós Nr. 26).

Obiectele adunării vor fi:

1. Raportul direcţiunii.
2. Raportul comitetului de reviziune.
3. Stabilirea bilanţului pro 1905 şi fixarea dividendei.
4. Esmiterea alor trei acţionari pentru verificarea procesului verbal şi scrutare.
5. Fixarea marcelor de prezenţă.
6. Alegerea unui membru în direcţiune.
7. Eventuale propuneri în cadrul statutelor.

La aceasta adunare se învită Domnii acţionari ai institutului, făcându-se atenţi la dispoziţiunile §§. 19 şi 20 din statute.

Din şedinţa direcţiunii institutului de credit şi economii »Economul« în Cluj, ţinută în 31 lanuarie 1906.

Vasilie Almăşian m. p.,
preşedinte.

Dr. Frâncu m. p.,
director executiv.

Contul Bilanţului pro 1905

Active

1	Cassa în numărar	K	33137	79		
2	Filiala Gherla	»	1746	59	34884	38
3	Bon în Giro Conto	»			6898	26
4	Bon în Postsparcassa	»			483	14
5	Imprumuturi pe obligaţiuni hipotecare	»	194694	—		
6	Imprumuturi pe obligaţiuni cu cavenţi	»	206579	—	401273	—
7	Cambii escomptate	»			1698855	08
8	Edificiul băncii şi realităţi de vânzare	»			126596	18
9	Efecte publice	»			58971	—
10	Cont-curent	»			25903	83
11	Casa Albertfy	»			62775	—
12	Pro diversi	»			31473	87
13	Spese restituibile	»			9913	57
14	Anticipaţiuni	»			1306	09
15	Salare	»			1818	24
16	Spese de protest	»			520	80
17	Mobiliar	»	3289	20		
	după 10% amortizare	»	328	90	2960	30
					2464632	74

Passive

1	Capital:					
	emisiunea I.	K	100000	—		
	» II.	»	100000	—		
	» III.	»	62477	—	262477	—
2	Fond de rezervă	»	130746	41		
3	Fond special de rezervă	»	12228	82		
4	Fond de penziuni	»	41994	37		
5	Fond pentru zid. unei biserici gr.-cat. în Cluj	»	12044	12		
6	Fondul Alexandru Bohatielu	»	2000	—	199013	72
7	Depuneri spre fructificare	»			1346168	28
8	Reescompt	»			504824	75
9	Imprumute hipotec. pe realităţi	»			88776	48
10	Taxe de subscriere	»			2382	—
11	Dividende neridicate	»			264	—
12	Interese tranzitoare	»			20893	33
13	Profit net	»			39833	18
					2464632	74

Contul Profit şi Perdere pro 1905

Erogate

I.	Interese:					
	pentru depuneri spre fructificare	K.	62720	51		
	» reescompt	»	26396	28		
	» fondul de rezervă	»	5026	08		
	» » special de rezervă	»	623	—		
	» » de penziuni	»	1612	80		
	» scopuri filantropice	»	440	08		
	» acţiuni emisiunea III.	»	1373	17	98191	92
II.	Spese:					
	Salare	»	11696	66		
	Bani de cvartir	»	2320	—		
	Curente	»	10692	14		
	» filiala Gherla	»	2762	57		
	Marce de prezenţă	»	3935	60		
	Porto	»	726	72	32133	69
III.	Dare:					
	Directă	»	12050	64		
	10% dela interese de depuneri	»	6272	05	18322	69
IV.	Amortizaţiuni:					
	Pretenziuni dubioase	»	7032	09		
	10% din mobiliar	»	328	90	7360	99
V.	Profit net alanului 1905		38382	52		
	Plus profit transpus din 1904	»	1450	66	39833	18
					195842	47

Percepte

I.	Profit transpus din anul 1904	K.			1450	66
II.	Interese:					
	dela cambii escomptate	»	120787	98		
	» imprumute hipot. şi cu cavenţi	»	30814	24		
	» casa Albertfy	»	4222	16		
	» efecte publice	»	1306	05		
	de întârziere	»	1812	07	158942	50
III.	Proviziuni	»			29234	92
IV.	Chirie	»			5177	95
V.	Cancelaria advocaţială	»			522	44
VI.	Taxă de transcriere	»			514	—
					195842	47

Cluj, în 31 Decemvrie 1905.

Dr. Frâncu m. p.,
director executiv.

N. Căciulă m. p.,
contabil prim.

Membrii Direcţiunii:

Vasilie Almăşian m. p., preşedinte. **Dr. Isidor Marcu** m. p., vice-preşedinte. **Dr. Elie Dăianu** m. p. **Leontin Pop** m. p.

I. Br. Hodoşiu m. p. **Dr. A. Vajda** m. p. **Dr. R. Marcu** m. p.

Examinând contul de mai sus l'am aflat în consonanţă cu cărţile.

Cluj, în 31 Ianuarie 1906.

I. Lissai m. p. **Gavrilă Pop** m. p. **A. C. Domşa** m. p. **Vasilie Dregan** m. p. **Antoniu Mandeal** m. p. **Dr. Victor Poruţiu** m. p.

Raportul comitetului de reviziune.

Onorată adunare generală!

In decursul anului 1905 am examinat în mai multe rînduri cărţile principale şi auziliare ale institutului de credit şi economii: »Economul«, precum şi bilanţul anului 1905, apoi contul profitului şi al perderilor şi am aflat, că acelea au fost conduse cu conştienţiozitate şi purtate cu toată acurateţa.

Am cercat şi ne-am convins, că activele arătate în valori şi efecte se află de faţă şi în conzonanţă cu registrele de contabilitate şi induse în inventar.

Vă rugăm deci a primi bilanţul şi a da absolutoriul direcţiunii.

Proiectul direcţiunii referitor la împărţirea profitului net l'am examinat şi-l recomandăm spre primire; prin urmare propunem să se dee:

5% dividendă acţionarilor	K	10.000·—
20% fondului de rezervă	»	5.966·64
9% pentru scopuri filantropice, din cari		
2% fondului pt. zid. bis. gr.-cat. din Cluj K. 596·66		
7% împărţinde prin adun. gen. prezentă « 2088·32	»	2.684·98
10% tantiemă direcţiunii	»	2.983·32
4% » directorului executiv	»	1.193·33
8% » funcţionarilor	»	2.386·65
5% » comitetului de reviziune	»	1.491·66
2% » » » » pentru membrii externi	»	596·66
5% fondului de penziuni	»	1.491·66
7% » special de rezervă	»	2·088·32
restul de 30%		
Supradividendă acţionarilor	»	6.000·—
Dotarea serviciului informator	»	1.000·—
Dotarea extraordinară a fond. de rezervă	»	1.949·96
	Total: K.	39.833·18

Cluj, la 31 Ianuarie 1906.

Iosif Lissai m. p. **Antoniu Mandeal** m. p. **A. C. Domşa** m. p. **Vasilie Dregan** m. p. **Gavrilă Pop** m. p. **Dr. Victor Poruţiu** m. p.

Tipografia »Carmen« Petru P. Barţiu, Cluj — Kolozsvár.

©BCU Cluj